

Mogu li se osigurati troškovi ovrhe civilnom diobom nekretnine?

Belanić, Loris; Mihelčić, Gabrijela

Source / Izvornik: **Zbornik radova VII. međunarodnog savjetovanja „Aktualnosti građanskog procesnog prava - nacionalna i usporedna pravnoteorijska i praktična dostignuća“, 2021, 201 - 221**

Conference paper / Rad u zborniku

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:118:504164>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-28**

PRAVI

Pravni fakultet Faculty of Law

Sveučilište u Rijeci
University of Rijeka

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Law](#)
[- Repository University of Rijeka, Faculty of Law](#)

uniri DIGITALNA
KNJIŽNICA

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Izv. prof. dr. sc. Loris Belanić, izvanredni profesor
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci
Izv. prof. dr. sc. Gabrijela Mihelčić, izvanredna profesorica
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci

MOGU LI SE OSIGURATI TROŠKOVI OVRHE CIVILNOM DIOBOM NEKRETNINE?

UDK: 368.8

Izvorni znanstveni rad

U postupku ovrhe civilnom diobom nekretnine paralelno se primjenjuju pravila stvarnog i ovršnog prava. Unutar takvog paralelizma postoji određeno normativno nesuglasje na koje se ukazuje u radu. Započinje se analizom stvarnopravnog uređenja razvrgnuća suvlasništva koja se potom nadopunjuje analizom pravila o ovrsi diobom stvari. Nastavlja se s izlaganjima o troškovima ovrhe te naglašava nužnost prilagodbe pravila o ovrsi na nekretnini u postupku diobe nekretnine gdje odnos među suvlasnicima/dioničarima ne predstavlja klasični vjerovničko-dužnički odnos. U cilju poboljšanja položaja suvlasnika i ostalih sudionika civilne diobe ukazuje se na mogućnost osigurateljskog pokrića troškova ovrhe u postupku diobe nekretnine, a po uzoru na rješenja iz poredbenog prava. Također se predlažu određena rješenja de lege ferenda imajući u vidu instrumente ugovornog prava osiguranja.

Ključne riječi: *civilna dioba, nekretnina, pravni troškovi, ovrha, osiguranje pravne zaštite*

1. UVOD

Unatoč brojnim izmjena i dopuna ovršnog uređenja od osamostaljenja Republike Hrvatske i njezina prvog Ovršnog zakona iz 1996.¹ do danas pravila o ovrsi diobom stvari iz čl. 271. do 275. Ovršnog zakona² gotovo uopće nisu mijenjana. Odsustvo interesa zakonodavca produbilo je dva ključna prigovora. Samo je uređenje, ponajprije, normativno oskudno neovisno što ga nadopunjuju pravila Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima³ o razvrgnuću suvlasništva

¹ Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05, 121/05 i 67/08, dalje: OZ/96.

² Narodne novine, br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17 i 131/20, dalje: OZ.

³ Narodne novine br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14, 81/15 - pročišćeni tekst i 94/17, dalje: ZV.

(čl. 47. do 56. ZV, v. čl. 274. st. 1. OZ).⁴ Postoje i određena nesuglasja s pravilima stvarnog prava. Veći problem je rješenje o primjeni pravila o ovrsi s obzirom na vrstu stvari kao predmeta diobe/razvrgnuća. Kada je riječ o nekretninama dolaze u obzir čl. 79. do 132.i. OZ. Ovrha na nekretnini provodi se zbog prisilnog namirenja novčane tražbine ovrhovoditelja (vjerovnika) na nekretnini ovršenika (dužnika) prodajom nekretnine i namirenjem ovrhovoditelja. Suvlasnici koji razvrgavaju suvlasništvo nisu nužno u takvom vjerovničko-dužničkom odnosu. Izričit zakonski mandat omogućuje da ovrhu diobom pokrene suvlasnik koji nije ishodio ovršni naslov. Napose, velike razlike postoje u režimu naknade troškova ovrhe diobom. Za razliku od pravila o ovrsi diobom, pravila o ovrsi na nekretnini višekratno su mijenjana pod utjecajem zaštite različitih prava ovršenika (konvencijskih prava i prava potrošača), a osobito uvođenjem posebnih uvjeta za određivanje ovrhe na nekretnini čija primjena kod ovrhe diobom otvara brojna pitanja.

U radu se analiziraju rješenja kojima bi suvlasnik mogao poboljšati svoj položaj u razvrgnuću suvlasništva odnosno ovrsi (civilnom) diobom ako osigura troškove pravne zaštite. Najprije su dane odrednice uređenja iz stvarnog prava, potom su analizirana ovršna pravila o diobi. U središnjem dijelu rada promatrana su pravila o troškovima ovrhe diobom u svijetlu uređenja iz ugovornog osiguranja troškova pravne zaštite.

⁴ Dika, M., *Građansko ovršno pravo, I. knjiga, Opće građansko ovršno pravo*, Narodne novine, Zagreb, 2007., str. 728. U sudskoj praksi naglašeno je da citirana pravila ZV-a „govore samo o načinu razvrgnuća suvlasničke zajednice, a ne propisuju sam postupak razvrgnuća kod suda. Stoga, i nakon stupanja na snagu ZV-a, na sam postupak razvrgnuća i dalje se primjenjuju pravna pravila Zakona o sudskom izvanparničnom postupku (Sl. N. od 1. kolovoza 1934., br. 175-XLV, dalje: ZSIP) koja se primjenjuju na temelju odredbe iz čl. 1. Zakona o načinu primjene pravnih propisa donesenih prije 6. travnja 1941., NN, br. 73/91.“ ŽS u Splitu, GŽ-824/2016 od 25. srpnja 2017., <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/home> (ostali izvori sudske prakse posebno su navedeni). Postoji li spor „o predmetu diobe i opsegu zajedničke stvari ili imovine i u glede aktive i pasive, o pravu suvlasništva pojedinih suvlasnika ili veličini njihovih suvlasničkih dijelova (§ 267. st. 2. ZSIP) sud će stranku sa zahtjevom za razvrgnuće uputiti na parnicu (§ 268. ZSIP).“ Maganić, A., *Parcelacija i razvrgnuće suvlasništva poljoprivrednog zemljišta*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 31, br. 1, 2010., str. 181. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=81598 (pristup 6. lipnja 2021.). „Izvanparnični postupak obustavlja se samim upućivanjem predlagatelja na parnicu.“ Sessa, Đ., *Razvrgnuće suvlasničke zajednice*, u: Crnić, J., Jelčić, O., Končić, A. M., Kontrec, D., Mihelčić, G., Nakić, J., Pahić, D., Sessa, Đ., *Vlasničkopravni odnosi i zemljišne knjige*, Novi informator, Zagreb, 2007., str. 113., cit. prema: Maganić, A., *Ibidem*.

2. RAZVRGNUĆE SUVLASNIŠTVA

2.1. Stvarnopravno uređenje

Civilna dioba odnosno civilno razvrgnuće predstavlja jedan od oblika ostvarenja prava na razvrgnuće suvlasništva nekretnine.⁵ Svaki suvlasnik ima pravo na razvrgnuće suvlasništva ako je ono moguće i dopušteno i ovo mu pravo ne zastarijeva (čl. 47. st. 1. ZV). Suvlasnik može razvrgnuće zahtijevati u bilo koje doba osim ako je na štetu ostalih suvlasnika. Iznimno, razvrgnuće je moguće i u nevrijeme, ako s obzirom na okolnosti slučaja nije vjerojatno da će se prilike uskoro izmijeniti i razvrgnuće neće štetiti drugim suvlasnicima.⁶

Razvrgnuće se ostvaruje kao dobrovoljno postoji li sporazum svih suvlasnika odnosno kao sudsko razvrgnuće, ako zakon ne određuje što drugo (čl. 48. st. 2. ZV).⁷

Dobrovoljno razvrgnuće uređeno je čl. 49. ZV. Prema njemu, način razvrgnuća suvlasnici određuju sporazumno u granicama mogućega i dopuštenoga (čl. 49. st. 1. ZV),⁸ a ne mogu li se sporazumjeti (o bilo kojem pitanju) svaki od njih može zahtijevati da sud donese odluku (čl. 49. st. 4. ZV).

Sud koji provodi razvrgnuće dužan je postupati u skladu s prisilnim zakonskim odredbama o razvrgnuću suvlasništva odnosno sporazumom stranaka o načinu razvrgnuća (postoji li i ako je moguć i dopušten)⁹ odnosno pravom na razvrgnuće isplatom kada ono za pojedinog suvlasnika proizlazi iz pravnoga posla ili samog zakona (čl. 50. st. 1. ZV). U nemogućnosti primijeniti citiranu odredbu, kada je potrebno podijeliti nepokretnu stvar provodi se geometrijska dioba (čl. 50. st. 2. ZV). Ako ona nije moguća bez znatnog umanjenja vrijednost nekretnine (v. čl. 50.

⁵ V. detaljno o razvrgnuću suvlasništva kod Gavella, N., Josipović, T., Gliha, I., Belaj, V., Stipković, Z., dalje: Gavella, *et al.*, *Stvarno pravo, Svezak I.*, Narodne novine, Zagreb, 2007., str. 704. *et seq.* Također, za ostvarenje prava na razvrgnuće na nekretninama, Jug, J., *Razvrgnuće suvlasništva na nekretninama*, Aktualnosti hrvatskog zakonodavstva i pravne prakse, Godišnjak 16, Organizator, Zagreb, 2009., str. 143. *et seq.* Bulka, Z., *Razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina*, dio pod 2.3., <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/CLN20V01D2007B169> (pristup 6. lipnja 2021.)

⁶ O prigovoru da se ne može zahtijevati razvrgnuće odlučuje sud koji je nadležan za vođenje postupka razvrgnuća. Suvlasnik se ne može valjano unaprijed odreći prava na razvrgnuće, ali može valjano ugovoriti ograničenja prava na razvrgnuće (čl. 47. st. 3. ZV). Ugovor o ograničenju prava na razvrgnuće neće vezati nasljednike, ali zabilježe li se ograničenja prava na razvrgnuće u zemljišnim knjigama - vezat će svakoga (čl. 47. st. 4. ZV).

⁷ Kad se provodi sudsko razvrgnuće, sud odlučuje u izvanparničnom postupku, ako zakon ne određuje drukčije (čl. 48. st. 3. ZV).

⁸ Važno je imati u vidu da i kada zakonska odredba zabranjuje diobu neke suvlasničke stvari, ta se zabrana ne odnosi na razvrgnuće isplatom niti na civilno razvrgnuće, osim ako je izričito i na njih protegnuta (čl. 49. st. 2. ZV).

⁹ Nema zapreke da se provede sudsko razvrgnuće i kada nema spora među suvlasnicima. Gavella, *et al.*, str. 711.

st. 4. ZV), nekretnina će se prodati na javnoj dražbi ili na drugi prikladan način,¹⁰ a kupovna razdijeliti među suvlasnicima razmjerno njihovim suvlasničkim dijelovima.

U svakom slučaju, pravni su učinci razvrgnuća suvlasništva da suvlasnik koji je sudjelovao u razvrgnuću stječe pravo vlasništva ili/i neko drugo pravo na nekretnini izvođeci ga iz svog suvlasničkoga dijela koji mu istodobno prestaje (čl. 55. st. 1. ZV).^{11 12}

Kada je razvrgnuće provedeno kao sudsko, ovrhu odluke o razvrgnuću može zahtijevati svaki suvlasnik koji je sudjelovao u razvrgnuću bez obzira po čijem je zahtjevu sud odlučivao (čl. 55. st. 3. ZV). Ovrhovoditelj, dakle, ne mora biti suvlasnik koji je zatražio razvrgnuće. Važno je naglasiti da razvrgnuće ne može biti na štetu prava trećih osoba, preostalih suvlasnika (koji nisu sudjelovali u razvrgnuću kod djelomičnog razvrgnuća) kao ni onih stvari i prava s kojima sudionici nisu sudjelovali u razvrgnuću (čl. 56. st. 1. ZV).

2.2. Ovrha diobom stvari

2.2.1. Općenito

Ovrha na temelju ovršne isprave o razvrgnuću (odluke/nagodbe o sudskom razvrgnuću, javnobilježničke isprave o dobrovoljnom razvrgnuću¹³)¹⁴ provodi se diobom stvari po uvodno navedenim ovršnim pravilima. Ovršna pravila o ovrsi diobom govore o diobi zajedničke stvari. Pravilnije bi bilo govoriti o diobi suvlasničke stvari.

¹⁰ U literaturi se ističe da sud nekretninu prodaje na sudskoj dražbi. Gavella, *et al.*, str. 715., bilješka 95.

¹¹ Zakonom određeni način stjecanja i prestanka prava vlasništva odnosno suvlasništva i drugih stvarnih prava na temelju sporazuma odnosno odluke suda iz prvog stavka čl. 55. ZV jest uknjižba prava na nekretninama u zemljišnim knjigama, ako nije što posebno propisano (čl. 55. st. 2. ZV). V. detaljno o pravnim učincima razvrgnuća kod Gavella, *et al.*, str. 716. *et seq.*

¹² V. za analizu i odgovor na pitanje: „Može li se sudskom odlukom nadomjestiti suglasnost stranaka (suvlasnika) za uspostavu etažnog vlasništva?“ i relevantnu sudsku praksu kod Kontrec, D., Perkušić, A., *Zemljišnoknjižno pravo*, Pravosudna akademija, 2016., str. 11.-16. <http://pak.hr/cke/obrazovni%20materijali/Zemlji%20knji%20pravo.pdf> (pristup 2. lipnja 2021.). V. još za primjere iz sudske prakse kod: Pavlović, M., *Razvrgnuće suvlasničke zajednice sporazumom ili sudskom odlukom*, dio pod. 5.2., <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/CLN20V01D2019B1326> (pristup 6. lipnja 2021.), Pavlović, M., *Razvrgnuće suvlasništva uspostavom etažnog vlasništva*, dio pod. 3. <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/razvrgnuće-suvlasništva-uspostavom-etažnog-vlasništva-1> (pristup 6. lipnja 2021.).

¹³ U literaturi su navedene i privatne ovjerovljene isprave opskrbljene ovršnom klauzulom. Marić Ivanović, R., *Ovrha diobom stvari*, <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/CLN20V01D2011B352> (pristup 31. svibnja 2021.)

¹⁴ Govoreći o pravnoj prirodi odluke donesene u postupku razvrgnuća suvlasništva, Maganić kaže da je „riječ o složenoj konstitutivnokondemnatornoj odluci kojom se pravni odnos suvlasnika preobražava, ali i nalaže izvršenje pojedinih radnji potrebnih za provedbu diobe kojima se odluci daje i kondemnatoran sadržaj.“ Maganić, A., *op. cit.*, str. 182.

Naime, stvar (nekretnina) je u zajedničkom vlasništvu postoji li na njoj vlasništvo dviju ili više osoba, zajedničara, koji imaju udjele u vlasništvu čija veličina nije određena, iako, je određiva (čl. 57. st. 1. ZV). Svaki zajedničar ima pravo na diobu ako je ona moguća i dopuštena i ovo pravo mu ne zastarijeva (čl. 63. st. 1. ZV).¹⁵ Pravo na diobu, u suštini, znači da je zajedničar ovlašten zahtijevati podjelu zajedničkog vlasništva tako da se odredi suvlasnički dio koji pripada pojedinog od zajedničara na ime njegova udjela u zajedničkom vlasništvu. Time zajedničar postaje suvlasnikom s ostalim zajedničarima sve dok se i oni ne podijele (čl. 63. st. 2. ZV). Ako su podjelu zajedničkog vlasništva zahtijevali svi zajedničari, govorimo o suvlasništvu. Veličina suvlasničkoga dijela zajedničara određuje se sporazumom svih zajedničara ili odlukom suda (čl. 63. st. 3. ZV).¹⁶

S druge strane, prema čl. 36. st. 1. ZV, suvlasništvo (na nekretnini) postoji kada više osoba ima nekretninu u vlasništvu tako da svakoj pripada dio prava računski određen razmjerom prema cijelom pravu vlasništva. Suvlasnik ima pravo na razvrgnuće suvlasništva slijedeći pravila o kojima se uvodno govorilo.

2.2.2. Fizička dioba

Fizičku diobu zajedničke (suvlasničke) stvari sud će odrediti ako je predviđena ovršnom ispravom (**čl. 272. st. 1. OZ**). Mjesna nadležnost suda za odlučivanje o prijedlogu za ovrhu diobom zajedničke nekretnine, ostavine ili druge zajedničke stvari i za provedbu ovrhe određuje se prema mjestu gdje se stvar nalazi. Nadležan je sud na čijem se području stvar nalazi (čl. 271. OZ). Pravilo ne čini razliku po pitanju mjesne nadležnosti povodom načina na koji se provodi dioba.

Ovrha fizičkom diobom određuje se, kako je rečeno, kada je predviđena ovršnom ispravom, a provodi se provedbenim radnjama koje su u toj ispravi navedene. Ovisno o okolnostima konkretnog slučaja moguće je da pojedine provedbene radnje provede sudac odnosno sudski ovršitelj (**čl. 272. st. 2. OZ**) postupajući u ovršnom postupku diobe u kojem je potrebno osigurati nazočnost stranaka i sudionika¹⁷ (**čl. 272. st. 3. OZ**), a moguće je i odrediti vještačenje postoje li razlozi za to (čl. 272. st. 4. OZ).

¹⁵ V. posebno pravilo iz čl. 64. ZV o tzv. tuđim pravima na diobu. Ono kaže da pravo zahtijevati da se zajedničko vlasništvo podijeli određivanjem koliki suvlasnički dio pripada određenom zajedničaru na ime njegova udjela u zajedničkom vlasništvu imaju: vjerovnici glede udjela njihova dužnika, nasljednici glede ostaviteljeva udjela te svatko glede udjela bilo kojega od zajedničara, ako za to ima pravni interes.

¹⁶ Ako je zakonom zabranjena dioba zajedničke nekretnine onda se to odnosi isključivo na fizičku diobu, ako izričito nije postavljena za diobu određivanjem suvlasničkih dijelova, ili protegnuta i na određene druge načine diobe (čl. 63. st. 6. ZV).

¹⁷ Sudionici mogu biti npr. suvlasnici koji nisu sudjelovali u razvrgnuću (čl. 56. st. 1. ZV). V. za određenje sudionika čl. 2. t. 7. OZ.

Govoreći o fizičkoj diobi, zakonodavac, ponajprije, ima u vidu fizičku diobu pokretne stvari odnosno geometrijsku diobu nepokretne stvari i u tom je pravcu ovrhovoditelj dužan zatražiti određeni način diobe. Imajući u vidu ovlast iz čl. 50. st. 3. ZV prema kojoj, kod geometrijske diobe nekretnine sud može osnivati služnosti i stvarne terete na preostalim dijelovima nekretnine, ako je nužno za uporabu ili iskorištavanje dijela koji se odvaja, Dika pojašnjava da će u tom slučaju ovršni sud obaviti diobene radnje svojstvene izvanparničnom diobenom postupku.¹⁸

Od načelnog pravila da se ovrha diobom provodi na način određen u ovršnoj ispravi postoje iznimke i moguće je da se, unatoč tome što u ovršnoj ispravi fizička dioba nije predviđena, ona provede. To će biti kada ovršnom ispravom uopće nije određen način diobe (pa dolazi u obzir svaki od postojećih načina), a ne postoji sporazum stranaka i o načinu diobe odlučuje ovršni sud. Postupajući po pravilima stvarnog (imovinskoga) prava sud će odlučiti „hoće li se obaviti fizička dioba ili dioba prodajom“ (čl. 274. st. 1. OZ).¹⁹

2.2.3. Dioba prodajom

2.2.3.1. Dioba prodajom (kao i fizička dioba) određuje se i provodi u ovršnom postupku onda kada je ovršnom ispravom određen takav način diobe. Treba li, prema ovršnoj ispravi, zajedničku (suvlasničku) stvar prodati zbog njezine diobe sama se prodaja obavlja na način propisan za ovrhu na određenoj vrsti stvari. Iznimka je predviđena kada su stranke o pojedinim pitanjima zaključile drukčiji sporazum (ali ne i protivno prisilnim pravilima). Dioba prodajom nekretnine provodi se prema pravilima o ovrši na nekretnini (čl. 79. do 132.i. OZ). Primjena ovih pravila, kako je u uvodu naglašeno, prilično je složena.

2.2.3.2. Treba spomenuti da i kod diobe prodajom postoje iznimke od pravila da se određuje i provodi kada je predviđena ovršnom ispravom. Prva iznimka je slučaj iz čl. 274. st. 1. OZ. Ako ovršnom ispravom uopće nije određen način diobe, niti postoji sporazum stranaka, ovršni sud će, primjenjujući pravila stvarnog (imovinskoga) prava, sam odlučiti na koji način će provesti diobu odnosno hoće li stvar podijeliti fizičkom diobom ili prodajom (kada je u pitanju podjela nekretnine, geometrijskom diobom). Druga iznimka postoji u slučaju iz čl. 274. st. 2. OZ. Pokaže li se u ovrši da fizička dioba (određena ovršnom ispravom) nije moguća ili vodi znatnom smanjenju vrijednosti stvari, sud će odrediti ovrhu prodajom

¹⁸ Dika, M., *op. cit.*, str. 730.

¹⁹ Usp. s primjerima iz starije njemačke sudske prakse gdje je „unatoč strogim i ograničenim zakonskim pravilima o modalitetima razvrgnuća koji pod zakonom utvrđenim pretpostavkama omogućavaju samo fizičku ili civilnu diobu, sudska praksa u nizu slučajeva odstupila od zakonom dopuštenih načina razvrgnuća.“ Maganić, A., *Razvrgnuće suvlasničke zajednice*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 29, br. 1, 2008., str. 24.-26. <https://hrcak.srce.hr/25351> (pristup 2. lipnja 2021.)

stvari. Takvom određenju prethodi zaključak da je fizička dioba nemoguća odnosno da bi se njome znatno smanjila vrijednosti stvari. Navedeni zaključak trebao bi nesporno proizlaziti iz odgovarajućih isprava, općepoznatih činjenica ili zakonskih predmnijeva.

2.2.3.3. Već je rečeno da je ovrha diobom nekretnine tj. njezinom prodajom prema pravilima o ovrši na nekretnini prilično složena. Ponajprije, zbog posebnosti međusobnih odnosa suvlasnika nekretnine za koju se razvrgava suvlasništvo, budući da među njima (nužno) ne postoji klasični vjerovničko-dužnički odnos (ovrhovoditelj/ovršnik). Ovrhu diobom stvari može tražiti i suvlasnik koji nije inicirao postupak (razvrgnuće) čijim je ishodom pribavljen ovršni naslov (isprava), *judicium duplex*. U praksi su brojne odluke u kojima se upozorava na prilagodbu u primjeni pravila. Postoje primjeri u kojima je potpuno otklonjena primjena pojedinih pravila o ovrši na nekretnini odnosno u kojima su ona znatnije prilagođena. Tako sud u jednom predmetu smatra da kod prodaje suvlasničke stvari nije moguće primijeniti Pravilnik o načinu i postupku provedbe prodaje nekretnina i pokretnina u ovršnom postupku²⁰ odnosno otklonjena je mogućnost provođenja prodaje „elektroničkom javnom dražbom.“²¹ U jednoj drugoj odluci rečeno je: „u postupku ovrhe radi civilne diobe nekretnina prodajom ne primjenjuje se odredba čl. 100.a²² OZ/96,“²³ i sl.

Često se navodi da „u postupku ovrhe radi civilne diobe nekretnina prodajom stranke imaju isti pravni položaj bez obzira na procesne pozicije, pri čemu je doista njihova razlika samo formalnopravna ... zavisna upravo od činjenice koja je od stranaka prva pokrenula ovršni postupak. S obzirom na to da u konkretnom postupku nema klasičnog odnosa vjerovnik-dužnik na način da postoji određeno potraživanje ovrhovoditelja u odnosu prema ovršeniku koje potraživanje se ostvaruje u ovršnom postupku već su obje stranke ... istovremeno i vjerovnik i dužnik, očito je da u konkretnom postupku postoje istovremeno dva ovrhovoditelja.“²⁴

²⁰ Narodne novine br. 156/14, 1/19 i 28/21, dalje u tekstu: PNPPNPOP.

²¹ ŽS u Osijeku, GŽ Ovr-684/2019-2 od 4. srpnja 2019.

²² Radilo se o odredbi koja je „izrijekom predviđala postojanje samo jednog vjerovnika koji se namiruje iz kupovnine, pri čemu samo takav ovrhovoditelj nije dužan položiti kupovninu ako ona iznosi koliko i njegova tražbina ili manje, a ako iznosi više, dužan je položiti samo razliku. ŽS u Varaždinu, GŽ-1159/07-2 od 12. prosinca 2007., cit. prema: Mihelčić, G., u suradnji s Kontrec, D., Komentar Ovršnog zakona, Organizator, Zagreb, 2015., str. 819.-820.

²³ *Ibidem*.

²⁴ *Ibidem*.

3. TROŠKOVI OVRŠNOG POSTUPKA

3.1. Općenito

3.1.1. Opća su pravila o troškovima u ovršnom postupku ona iz čl. 14. OZ. Vrijede kada nema posebnih (ovršnih) pravila. Kod ovrhe diobom postoje posebna pravila o troškovima pa se opća pravila primjenjuju supsidijarno. Primjenjuje se prije parničnih pravila o troškovima iz čl. 151. do 178.a Zakona o parničnom postupku.²⁵ Supsidijarna primjena parničnih pravila (čl. 21. st. 1. OZ) dolazi u obzir tek kada nema ovršnih pravila i kada ona ne određuju drukčije.

Primjena parničnih pravila o troškovima na ovršne troškove i njihovu naknadu traži imati u vidu da je uređenje ovršnih troškova i njihova naknada samo dijelom utemeljeno na načelima koja vrijede za parnične troškove. Pravo ovrhovoditelja da mu se naknade troškovi vođenja ovršnog postupka ne počiva na ključu o uspjehu u postupku kako to posredstvom načela *causae* vrijedi za parnične troškove (v. čl. 154. ZPP). Ovršno uređenje, naime, polazi od pretpostavke da ovrhovoditelja njegov ovršni naslov ovlašćuje na naknadu troškova ovršnog postupka, budući da je zbog ovršenikova nepostupanja na način kako mu je ovršnom ispravom bilo naloženo u zadanom (paricijskom) roku, ovrhovoditelj bio prisiljen voditi postupak.²⁶

Ograničenja predviđena su u čl. 14. OZ tiču se odgovora na pitanja jesu li (određeni) troškovi ovršnog postupka bili potrebni odnosno jesu li ovršeniku neosnovano prouzročeni od strane ovrhovoditelja.

3.1.2. Instrumenti prava osiguranja omogućuju ovrhovoditelju da ugovori tzv. pokriće iz osiguranja pravne zaštite čija je glavna funkcija da troškovi, pa i ovršnog postupka koje ovrhovoditelj mora predujmiti, padnu na teret osiguratelja.²⁷ Naime, osiguranjem pravne zaštite moguće je pokriti sve (pravne) troškove koji su potrebni za ostvarenje prava osiguranika/ovrhovoditelja, pa i troškove ovršnog

²⁵ Narodne novine br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11 - pročišćeni tekst, 25/13, 89/14 i 70/19, dalje: ZPP.

²⁶ V. npr. iz odluke ŽS u Varaždinu, 35 Gž Ovr-213/2020-3 od 14. travnja 2020. u kojoj se kaže: „Prema odredbi čl. 21. st. 1. OZ, u ovršnom postupku i postupku osiguranja na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ZPP-a, ako Ovršnim ili drugim zakonom nije drukčije određeno. Imajući u vidu citiranu odredbu te cilj i svrhu ovršnog postupka, čini se da ovršenici neutemeljeno poistovjećuju, u kontekstu prava na naknadu troškova, parnični i ovršni postupak, već je, kao što i oni sami u žalbi spominju, odredbe ZPP-a u ovrši potrebno primjenjivati na odgovarajući način.“

²⁷ Buschbell, H., Hering, M., *Handbuch Rechtsschutzversicherung, Anwaltpraxis DeutscherAnwaltverlag*, 3. Aufl., Bonn, 2007. str. 57.

postupka.²⁸ Ugovaranjem takvog osigurateljskog pokrivača položaj ovrhovoditelja poboljšava se iz dva razloga: troškove ovršnog postupka ne mora predumjeti iz vlastitih sredstava (tj. padaju na teret osiguratelja pravne zaštite), a naknada troškova postupka na koje ovrhovoditelj ima pravo ne ovisi o (volji i) sposobnosti ovršenika da troškove naknadi ovrhovoditelju. Osigurateljsko pokrivače pravne zaštite može biti ugovoreno i na strani ovršenika. U tom će slučaju postojati obveza osiguratelja da umjesto ovršenika isplati troškove ovršnog postupka koji padaju na njegov teret.

3.1.3. Opće pravilo kaže da je ovršenik dužan naknaditi ovrhovoditelju troškove koji su bili potrebni za ovrhu (čl. 14. st. 4. OZ).²⁹ Osim što traži da su troškovi potrebni za ovrhu zakonodavac ne određuje više o tim troškovima ni koji su to troškovi. Prema čl. 151. ZPP, parnične troškove čine izdaci učinjeni u tijeku ili u povodu postupka uključujući troškove nagrade za rad odvjetnika i drugih osoba kojima zakon priznaje pravo na nagradu.³⁰ Dovođenje ove odredbe u vezu s čl. 14. st. 4. OZ vodilo bi zaključku da i troškove ovršnog postupka čine izdaci koji su učinjeni u tijeku ili u povodu postupka uključujući troškove nagrade za rad odvjetnika i drugih osoba kojima zakon priznaje pravo na nagradu.³¹ Međutim, treba biti oprezan i stalno imati u vidu da se zakonodavac traži da su troškovi bili potrebni. Ako su bili potrebni, opće pravilo pružilo bi mogućnost naknade troškova.

²⁸ Koje sve pravne troškove je osiguratelj dužan naknaditi osiguraniku/ovrhovoditelju (tzv. opseg obveze osiguratelja) detaljno se uređuje uvjetima osiguranja pojedinih osiguratelja. Prema Općim uvjetima za osiguranje troškova pravne zaštite osiguratelja Ergo osiguranje d.d. u primjeni od 25. svibnja 2018. (dalje: Opći uvjeti), u čl. 6. st. 1 navedeno je da osiguratelj preuzima obvezu zaštite pravnih interesa osiguranika kao i obvezu naknade troškova pravne zaštite do ugovorenog iznosa osigurnine, i to, između ostalog: 1) plaćanje zakonom propisanih naknada za usluge zastupanja od strane odvjetnika (čl. 6. st. 1 t. b. Općih uvjeta); 2) pristojbe i troškove suda, upravnih tijela te arbitražnih postupaka, postupaka mirenja te sporazumnog rješavanja sporova, uključujući i naknade za vještake, tumače i svjedoke (čl. 6. st. 1. t. e. Općih uvjeta); 3) troškove na ime naknade za poduzimanje do najviše tri radnje u ovršnom postupku koji se vodi po rješenju o ovrši, ali ne za radnje koje su poduzete pet ili više godina nakon pravomoćnosti rješenja o ovrši (čl. 6. st. 1. t. f. Općih uvjeta).

²⁹ Ako je osiguratelj pravne zaštite osiguraniku/ovrhovoditelju isplatio iz osigurnine naknadu za predumjet troškova ovrhe tada, po samom zakonu, na osiguratelja prelazi pravo ovrhovoditelja/osiguranika potraživati naknadu troškova ovrhe od ostalih sudionika u postupku. Radi se o tzv. pravu subrogacije tj. prijelaza prava na osiguratelja sukladno čl. 963. st. 1. Zakona o obveznim odnosima, NN, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, dalje: ZOO.

³⁰ Dobro je imati u vidu opći zahtjev iz noveliranog čl. 10. st. 1. ZPP koji kaže da su sud, stranke i drugi sudionici dužni nastojati da se postupak provede bez odugovlačenja, u razumnom roku i sa što manje troškova, a sud je dužan onemogućiti svaku zlouporabu prava u postupku, koji bez ostatka, vrijedi i u ovršnom postupku.

³¹ U Ovršnom zakonu postoje i neka posebna pravila koja odgovaraju na pitanje koji su troškovi potrebni. V. npr. čl. 145. st. 6. u vezi st. 4. OZ prema kojima, stranka koja je kod ovrhe na pokretninama predložila da procjenu zaplijenjenih pokretnina obavi vještak, neovisno o ishodu ovršnoga postupka, snosi troškove vještačenja (dakle, bili bi to troškovi vještačenja).

Moguće je, međutim, da troškovi budu u službi ovrhe i da doprinesu njezinu ostvarenju, ali da ih sud ne ocjeni potrebnima (ovo će biti pitanje konkretnog slučaja).³² Takvi se troškovi ne bi naknađivali prema citiranoj odredbi.

S druge strane, opće pravilo kaže i da je ovrhovoditelj dužan ovršeniku naknaditi troškove koje mu je neosnovano prouzročio (čl. 14. st. 5. OZ) i to je, zapravo, treća kategorija troškova i uz koju se veže pitanje naknade (v. *infra* 3.1.6.).

3.1.4. Potrebno je reći da je stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona³³ iz 2020. napušteno prijašnje uređenje o tzv. predvidivim troškovima i mogućnost da se već u ovršnom prijedlogu traži njihova naknada i za njezino ostvarenje odredi ovrha. Prema prijašnjem uređenju, razlikovali su se nastali i predvidivi troškovi, ovrhovoditelj ih je trebao posebno obračunati i u prijedlogu za ovrhu uz obračun nastalih troškova navesti i troškove koje će mu predvidivo nastati te njihov obračun. Prema novom uređenju, u ovršnom prijedlogu ovrhovoditelj može obračunati samo troškove koji su mu nastali i za njih tražiti ovrhu (v. čl. 14. st. 8. OZ).

3.1.5. O troškovima prouzročenim u ovršnom postupku sud odlučuje u tom postupku i, na prijedlog stranke određuje ovrhu zbog njihova ostvarenja (čl. 14. st. 7. OZ). Ako je zahtjev za naknadu troškova podnesen naknadno o njemu odlučuje sud provedbe ovrhe (čl. 43. st. 2. OZ). Zahtjev za naknadu troškova može se podnijeti najkasnije u roku od trideset dana od dana završetka postupka (čl. 14. st. 6. OZ). Rok je prekluzivan i njegovim istekom prestaje pravo na naknadu troškova.

3.1.6. Opće pravilo iz čl. 14. st. 5. OZ utemeljeno na načelu *culpa*e kaže da ovršenik ima pravo na naknadu troškova od ovrhovoditelja, ako mu ih je ovaj neosnovano prouzročio. U Ovršnom zakonu postoje posebna pravila kada se (po samom zakonu) smatra da je ovrhovoditelj svojim postupanjem neosnovano prouzročio troškove ovršeniku.³⁴ Mogućnost pokrića ovih troškova iz osiguranja ovrhovoditelju bi bila izvanredno zanimljiva. No, ona je sasvim minimalna i velika je rijetkost da takvi troškovi (neosnovano prouzročeni suprotnoj strani)³⁵ budu

³² U Zakon o izvršenju i obezbeđenju od 9. lipnja 1930. (Izvršni postupnik), SN br. 165 - LXII od 23. lipnja 1930., dalje: ZIO, Uredba o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbeđenju od 4. lipnja 1937., SN br. 131-XXXIX od 14. srpnja 1937. postojalo je pravilo iz § 65. st. 2. koje je tražilo da o tome koji su troškovi bili potrebni odluči sud brižljivo uzimajući u obzir sve okolnosti pojedinog slučaja, detaljnije kod: Matijević, L., Čulinović, F., *Komentar Zakona o izvršenju i obezbeđenju, Prva knjiga, Zakon o izvršenju i obezbeđenju (s kratkim objašnjenjima)*, Svetlost, Beograd, 1937., st. 95.-96.

³³ Narodne novine br. 131/20, dalje: ZIDOZ/20 ili Novela OZ/20.

³⁴ V. npr. čl. 251. st. 5. i 6. OZ kod ovrhe radi predaje i isporuke pokretnina prema kojima ovrhovoditelj može istodobno tražiti ovrhu oduzimanjem i predajom stvari i ovrhu radi naplate iznosa protuvrijednosti stvari, ali pokaže li se potonja suvišnom, u cijelosti snosi troškove izazvane podnošenjem prijedloga za tu drugu ovrhu.

³⁵ Neosnovano prouzročene troškove ne treba izjednačavati s prije spominjanim troškovima koji nisu bili potrebni za ovrhu.

predmet pokrića osiguranja pravne zaštite.³⁶ Već opće pravilo ZOO-a predviđa kako je osiguratelj dužan naknaditi samo one štete koje su nastale slučajno ili krivnjom ugovaratelja osiguranja, korisnika osiguranja odnosno osiguranika, dok se nikada ne naknađuju štete koje su takve osobe prouzročile namjerno (čl. 953. st. 1. i 2. ZOO.). Ako bi ovrhovoditelj kao osiguranik pravne zaštite namjerno prouzročio neosnovane troškove ovršeniku, takvi troškovi ne mogu biti predmet osigurateljskog pokrića pravne zaštite. Ako ih, pak, ovrhovoditelj nije namjerno prouzročio, iako su neosnovani, mogli bi pasti na teret osiguratelja pravne zaštite (što će biti vrlo rijetko) uz jednu važnu pretpostavku, da ovo ne prijeći načelo legaliteta (više *infra* 3.2.2.4.).

3.1.7. Spomenuto je da ovrhovoditelj može imati troškove ovrhe koji, iako, učinjeni zbog ovrhe ne moraju od strane suda biti ocijenjeni (nužno) potrebnima. Oni padaju na teret ovrhovoditelja. Očigledno je da ovrhovoditelj upravo u ovoj situaciji ima snažno izražen interes za osiguranjem (pravnih) troškova. Međutim, treba imati u vidu da načelo svrsishodnosti (pravnih) troškova (čije udovoljenje predstavlja jedan od uvjeta pokrića troškova na teret osiguratelja pravne zaštite)³⁷ zahtjeva da predmet pokrića osiguranja pravne zaštite budu samo oni (pravni) troškovi koji su potrebni (ali i nužni) za ostvarivanje pravnih interesa osiguranika/ovrhovoditelja (više *infra*). Stoga, ocijeni li sud da pojedini troškovi ovrhovoditelja/osiguranika nisu bili potrebni/nužni takva odluka/ocjena suda vezuje i osiguratelja. Načelo svrsishodnosti (pravnih) troškova oslobodilo bi osiguratelja naknade takvih troškova odnosno snosio bi ih sam osiguranik/ovrhovoditelj.

3.1.8. Opće pravilo predviđa u st. 1., čl. 14. OZ dužnost tzv. prethodnog snošenja troškova u vezi s određivanjem i provedbom ovrhe. Ovrhovoditelj je dužan predujmiti troškove postupka u roku koji sud odredi. U starijoj literaturi naglašeno je da ovo ne vrijedi u posebnom uređenju kod diobe jer je „primjenjivo samo ako svi vlasnici odnosno nosioci prava raspolaganja pristaju da snose troškove diobe u izvršnom postupku.“³⁸

³⁶ V. npr. čl. 6. st. 1. t. g. Općih uvjeta, prema kojem osiguratelj pokriva i „troškove koji u postupku ostvarenja pravnih interesa osiguranika (ovrhovoditelja - op. a.) nastaju suprotnoj strani, ali samo ako je osiguranik te troškove suprotnoj strani dužan naknaditi na temelju pravomoćne odluke suda ili upravnog tijela“.

³⁷ Harbauer, W., *Rechtsschutzversicherung, Kommentar zu den Allgemeinen Bedingungen für die Rechtsschutzversicherung (ARB 75 und ARB 94/2000)*, 7. völlig neu bearbeitete Aufl., Verlag C. H. Beck, München, 2004., str. 130. Načelo legalnosti je drugi uvjet pokrića (pravnih) troškova na teret osiguratelja, koje, pak, zahtjeva da predmet pokrića budu samo oni troškovi čija dužnost (obveza) naknade proizlazi iz procesnih propisa kojima je uređena obveza naknade troškova u pojedinim postupcima. *Loc. cit.*

³⁸ Triva, S., Belajec, V., Dika, M., *Sudsko izvršno pravo, Opći dio*, Drugo dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Informator, Zagreb, 1984., str. 273.

3.2. Troškovi ovrhe diobom

3.2.1. Općenito

3.2.1.1. Pravilo iz čl. 275. st. 1. OZ predstavlja posebno pravilo o troškovima i načinu njihova naknađivanja u postupku ovrhe diobom. Prema njemu, troškove provedbe ovrhe diobom snose svi sudionici (stranke) razmjerno vrijednosti svojih udjela u zajedničkoj stvari. Pravilo je zajedničko za cijelu glavu Zakona, dakle, vrijedi i kod fizičke diobe, i kod diobe prodajom. Vrijedi i kada je način diobe već određen već u ovršnoj ispravi kao i kada način diobe određuje ovršni sud postupajući prema čl. 274. st. 1. OZ odnosno st. 2. (kada fizička dioba nije moguća, pa se provodi prodaja).

3.2.1.2. Navedeni čl. 275. st. 1. OZ ujedno predstavlja temelj za odlučivanje o pokriću i isplati troškova ovrhe diobom stvari iz osigurnine (v. *supra* 3.1.7.). Za svakog od sudionika koji ima ugovoreno osigurateljsko pokriće troškova (pravne) zaštite postoji dužnost osiguratelja da mu naknadi troškove iz svote osiguranja razmjerno vrijednosti njegova udjela u zajedničkoj stvari što predstavlja i gornju granicu obveze osiguratelja. Međutim, pri tome ne postoji ograničenje osigurateljnog pokrića glede vrste (pravni) troškova koji se isplaćuju iz osigurnine. Tako se iz osigurnine (do visine gornje granice obveze osiguratelja) naknađuju troškovi i pristojbe suda, vještaka, svjedoka tumača, ali i troškovi kvalificiranog pravnog zastupnika (odvjetnika) za pružanje usluge pravnog zastupanja,³⁹ što ovrhovoditelju može biti vrlo zanimljivo (vidjeti ćemo da naša sudska praksa nije sklona suvlasnicima dosuđivati trošak zastupanja).

Kada je riječ o nekretninama i njihovoj pravnoj zaštiti te osiguranju troškova takve zaštite u poredbenom pravu uočljiva su osobito povoljna rješenja predviđena za ovrhovoditelja.⁴⁰ Postoje primjeri gdje se osigurateljsko pokriće odnosi se na sve (pravne) troškove koji mogu nastati vlasnicima i drugim stvarnopravnim ovlaštenicima (npr. nositeljima prava građenja, ovlaštenicima stvarnih i osobnih služnosti) ili obveznopravnim ovlaštenicima (zakupcima, najmoprimcima) glede nekretnine u vezi ostvarenja pravnih interesa u (pravim) postupcima zbog raspolaganja, uporabe ili korištenja nekretnine.⁴¹ Stoga je moguće da i troškovi

³⁹ V. npr. već citirane odredbe čl. 6. st. 1. toč. b., c., d., i e. Općih uvjeta.

⁴⁰ U njemačkom pravu postoje, npr. posebne odredbe o takvoj vrsti osigurateljskog pokrića u tzv. ogleđnim općim uvjetima o osiguranju pravne zaštite (*Allgemeinen Bedingungen für die Rechtsschutzversicherung*, dalje: ARB) koje je donijelo Njemačko udruženje osiguratelja (*Gesamtverband der Deutschen Versicherungswirtschaft - GDV*). Oni nisu pravno obvezujući, ali mogu poslužiti kao primjer (uzorak) osigurateljima u donošenju vlastitih uvjeta OPZ-a. Plote, H., *Anwalt und Rechtsschutzversicherung*, C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München, 2000., str. 4-7. Spomenute odredbe o osiguranju pravne zaštite glede nekretnina nalaze se u § 29 ARB-a iz 1975., 1994., i 2000. godine.

⁴¹ Böhme, W., *Allgemeine Bedingungen für die Rechtsschutzversicherung (ARB)*, Kommenar 12. Aufl., Verlag Versicherungswirtschaft, Karlsruhe, 2007., str. 458.

ovrhe diobom nekretnine budu dijelom pokrića troškova pravne zaštite u odnosima koji se tiču ove vrste stvari.

3.2.2. Prvo posebno rješenje - troškovi provedbe ovrhe i razmjernost udjela

3.2.2.1. Prije svega potrebno je uočiti da zakonodavac u čl. 275. st. 1. OZ izrijekom kaže sudionici, a ne stranke (o kojim govori čl. 14. OZ) i određuje da troškove provedbe ovrhe diobom snose svi sudionici (stranke) razmjerno vrijednosti svojih udjela u zajedničkoj stvari. Ovakvim stipuliranjem proširen je krug osoba koje se mogu pojaviti u dužničko-vjerovničkom odnosu povezanom s troškovima postupka izvan kruga onih iz čl. 14. OZ. Ponovimo, čl. 14. OZ uz obvezu naknade troškova veže ovrhovoditelja i ovršenika tj. stranke ovršnog postupka.⁴²

3.2.2.2. Pravilo govori o troškovima provedbe ovrhe diobom koje snose svi sudionici (stranke). Distinkcija između njih i troškova o kojima se govori u čl. 275. st. 2. OZ (posebnih troškova) naglašena je u našoj praksi i teoriji (v. *infra* 3.2.4).

3.2.2.3. Posebno pravilo čl. 275. st. 1. OZ slijedi pravilo stvarnog prava iz čl. 54. ZV prema kojem, troškove razvrgnuća suvlasništva snose suvlasnici razmjerno svojim suvlasničkim dijelovima, ako zakonom ili njihovim međusobnim sporazumom nije drukčije određeno. I u njemu je upotrijebljen kriterij razmjernosti udjela, pa se kaže da troškove (ovrhe) snose svi sudionici razmjerno vrijednosti svojih udjela u zajedničkoj stvari. Oba su pravila jasna kada je riječ o postupku u kojem se kao stranke i sudionici pojavljuju suvlasnici stvari. Jasno je, naime, koliko iznose suvlasnički udjele i kakav je njihov razmjer prema cijeloj stvari. Nasuprot, kod zajedničke stvari gdje udjeli nisu određeni (iako su određivi), već bi se moglo postaviti pitanje primjene kriterija razmjera.⁴³

⁴² No, zaključak da čl. 14. OZ dokida mogućnost naknade troškova sudionicima u postupku, otklanja se u praksi. Vrhovni sud u revizijskom predmetu Revt-196/09-2 od 16. srpnja 2013. kazao je sljedeće: „Reviziju je podnio predlagatelj osiguranja pozivom na odredbu čl. 382. st. 2. ZPP u vezi s odredbom čl. 12. OZ navodeći kako je podnosi zbog materijalnopravnog pitanja koje glasi: „Može li treća osoba koja nije stranka u postupku osiguranja tražiti da joj u tom postupku jedna od stranaka naknadi troškove postupka kada je izričito zakonskom odredbom čl. 14. st. 5. OZ propisano da su ovrhovoditelj odnosno predlagatelj osiguranja dužni ovršeniku odnosno protivniku osiguranja naknaditi troškove koje su im neosnovano prouzročili?” Također je navedeno pitanje vezano uz primjenu i odredbe čl. 2. t. 7. OZ prema kojoj sudionik označuje osobu koja u postupku osiguranja nije stranka, a u postupku sudjeluje zbog toga što se u njemu odlučuje o nekom njezinu pravu ili zbog toga što za to ima pravni interes ... Nižestupanjski sudovi zauzeli su stav da treća osoba - sudionik ima pravo na naknadu troškova postupka prouzročenih u tijeku postupka osiguranja od strane predlagatelja osiguranja ... Pritom su se sudovi pozvali na odredbu čl. 14. st. 5. OZ u vezi s čl. 134. st. 1. i čl. 155. ZPP ... Sudionik u postupku osiguranja je osoba *sui generis* koja, iako nije stranka u postupku, ima pravo na naknadu troškova postupka u slučaju obustave postupka zbog povlačenja prijedloga za osiguranje kad se u postupku odlučuje o nekom njezinu pravu ili pravnom interesu. Stoga je osnovan zahtjev treće osobe ili sudionika koja je u postupku osiguranja imala troškove zastupanja po punomoćniku da joj se ti troškovi naknade, u skladu s odredbom čl. 14. st. 5. OZ.”

⁴³ I ovo bi bio argument u prilog zaključku o razvrgnuću suvlasništva.

Do podijele stvari (nekretnine) u zajedničkom vlasništvu nakon što je ono podijeljeno i preoblikovano u suvlasništvo može doći i po zahtjevu vjerovnika nekog od zajedničara, pa nije nemoguće da se i on pojavi u ulozi ovrhovoditelja. Sasvim sigurno u tom slučaju ovrhovoditelj nema udjela u zajedničkoj (suvlasničkoj) stvari, pa je teško govoriti o razmjeru prema cijeloj stvari i primjena citiranog pravila traži prilagodbu.⁴⁴

Vjerovniku zajedničara koji može imati problema s naknadom troškova ovršne diobe zanimljivo je osigurati se od nastupanja rizika „neprihvatljivih“ (pravnih) troškova nastalih u takvom postupku.

3.2.2.4. Temeljno načelo kojem je podvrgnuto osigurateljsko pokriće (pravnih) troškova, pored načela svrsishodnosti, jest načelo legaliteta (pravnih) troškova. Ono traži da osiguratelj pokriva samo one (pravne) troškove koji su utemeljeni na pravilima procesnih propisa.⁴⁵ Obveza osiguratelja nastavlja se na obvezu plaćanja troškova postupka sukladno propisima koji ga uređuju, pa osigurateljsko pokriće ne može stvarati pravo na naknadu troškova, ako nije priznata (ovdje) ovršnim pravilima. Stoga, vjerovnik u ovrsi diobom može očekivati pokriće (pravnih) troškova iz osigurnine, samo ako bi i prema pravilima OZ-a imao pravo na njihovu naknadu.

3.2.4. Drugo posebno rješenje - posebni troškovi

3.2.4.1. Pravilo iz st. 2., čl. 275. OZ određuje da je stranka koja je prouzročila posebne troškove dužna naknaditi ih onim strankama koje su ih imale.⁴⁶ Prvo treba uočiti da st. 2. govori o strankama, a ne sudionicima kao što čini st. 1., pa je u jednoj varijanti nedosljednost nazivlja moguće tumačiti i tako da je ovaj stavak namijenjen užem krugu adresata.

3.2.4.2. Koji su posebni troškovi predmet regulacije ove odredbe zakonodavac nije pobliže odredio.

Prije negoli se o njima više kaže treba naglasiti da i ovdje primjena st. 5., čl. 14. OZ koji kaže da je ovrhovoditelj dužan naknaditi ovršeniku troškove koje mu je neosnovano prouzročio sugerira da ovrhovoditelj treba naknaditi neosnovano prouzročene troškove. Ovrhovoditelj svakako ima interes osigurati se od snašanja ovih troškova, ako je moguće, a već je rečeno da bi takvi troškovi sasvim iznimno mogli biti predmetom pokrića osiguranja pravne zaštite (*supra* 3.1.) samo kad nisu

⁴⁴ „U ovom postupku vjerovnik nema pravo tražiti naknadu svih troškova izvršenja, jer razmjerni dio pada i na njega, pa se utoliko odstupa od općih pravila o konačnom snašanju troškova postupka.“ Triva, S., Belajec, V., Dika, M., *op. cit.*, str. 273.

⁴⁵ Harbauer, W., *op. cit.*, str. 130.

⁴⁶ Usp. s § 320. st. 3. ZIO koji je predviđao da onaj tko prouzroči posebne troškove dužan ih je naknaditi učesniku kojem ih je prouzrokovao. Matijević, I., Čulinović, F., *op. cit.*, str. 320

prouzročeni namjerno (čl. 953. st. 2. ZOO). Tako bi, kada su neosnovani troškovi prouzročeni slučajem ili običnom nepažnjom, eventualno, ulazili u pokriće. Pri tome, nije isključeno da se uvjetima osiguranja predvide izvjesna ograničenja za pokriće neosnovanih troškova prouzročenih grubom nepažnjom.⁴⁷ No najvažnije ograničenje nameće načelo legaliteta ako bi se iz čl. 14. st. 5. OZ zaključivalo da ovršni zakonodavac, zato što ne pravi razliku vezanu uz namjeru (odnosno uz stupnjevanje oblika krivnje) prouzročenja neosnovanih troškova, ima u vidu sve neosnovano prouzročene troškove i obvezuje na njihovu naknadu.

3.2.4.3. Posebni troškovi iz čl. 275. st. 2. OZ uključili bi one koji su kao i u slučaju iz čl. 14. st. 4. OZ (koji kaže da je ovršenik dužan ovrhovoditelju naknaditi troškove koji su bili potrebni za ovrhu) ostali izvan tog kruga troškova tj. troškovi ovrhe koji, iako, su učinjeni zbog ovrhe nisu od strane suda ocijenjeni (nužno) potrebnim. Padali bi na teret ovrhovoditelja. Ovdje su najzanimljiviji troškovi učinjeni povodom kvalificiranog zastupanja za koje naša praksa smatra da ih ovrhovoditelj ne može ostvariti (*infra* 3.2.4.4.), no mogu biti predmetom pokrića iz osiguranja pravne zaštite (*infra* 3.2.4.5.).

Nadalje, pravilo rješava i kategoriju troškova koji su prouzročeni drugim suvlasnicima/sudionicima, a ne radi se o neosnovano prouzročeni troškovima.

U literaturi (Dika i Marić Ivanović), govoreći općenito o posebnim troškovima, smatraju da su u pitanju „troškovi koje je stranka prouzročila svojom krivnjom ili koji su nastali uslijed slučaja koji joj se dogodio (čl. 156. ZPP u svezi sa čl. 19. st. 1. OZ/96) i da bi stranka bila dužna naknaditi drugim strankama i troškove koje je izazvala poduzimanjem ili inzistiranjem na poduzimanju nekih radnji koje su se naknadno pokazale suvišnima, dok, ne bi imala pravo tražiti naknadu troškova koje je po pravilima ovršnoga prava dužna snositi bez obzira na rezultat radnji u povodu kojih su nastali (npr. stranka koju je sud ovlastio da o svom trošku objavi zaključak o prodaji u sredstvima javnog priopćenja definitivno bi snosila te troškove).“⁴⁸

Na strani ovrhovoditelja nedvojbeno postoji interes za osiguranjem pokrića takvih troškova, ali primjena načela legaliteta u pokriću (pravnih) troškova značajno će suziti njegove „šanse“ i, zapravo, otkloniti obvezu osiguratelja za pokrićem takvih troškova (v. *supra* 3.2.2.4.).

3.2.4.4. Govoreći o čl. 275. OZ sudska praksa redovito naglašava da je riječ „o specijalnoj odredbi OZ-a koja propisuje snošenje troškova provedbe ovrhe

⁴⁷ Čurković, M., *Ugovor o osiguranju - Komentar odredba Zakona o obveznim odnosima*, Inženjerski biro, Zagreb, 2017., str. 120.-122. Takvu mogućnost ostavlja i sam čl. 953. st. 1. ZOO koji priznaje osiguratelju ugovorom o osiguranju isključiti obvezu naknade određenih šteta.

⁴⁸ Marić Ivanović, R., *op. cit.*, Dika, M., *op. cit.*, str. 734.-735.

diobom stvari odnosno civilnog razvrgnuća kao jednog od načina sudskog razvrgnuća.⁴⁹ Nastavno, naglašava se različitost uređenja iz st. 1. i 2. odredbe. Tako je rečeno da „tumačenjem odredbe čl. 275. st. 1. OZ sud zaključuje da se normirani troškovi odnose na troškove u vezi samog postupka provedbe ovrhe diobom stvari (primjerice: trošak provedenog vještačenja, procjene, izlaska suda radi procjene i sl.), ali ne i na troškove zastupanja stranaka po punomoćnicima-odvjetnicima. Navedenim se ne ograničava pravo stranke da za zastupanje u postupku diobe stvari angažira kvalificiranog punomoćnika (odvjetnika), ali se u takvoj situaciji ne bi radilo o troškovima provedbe ovrhe, već o troškovima koji bi se mogli prosuđivati po odredbi čl. 275. st. 2. OZ.“^{50 51}

U jednoj je odluci ovako rečeno: „Postupak se provodi radi civilne diobe nekretnina koji se provodi sudskom prodajom predmetnih nekretnina uz očekivani rezultat podjele kupovnine prema suvlasničkim omjerima (pri čemu u postupku prodaje obje strane mogu nastupiti i kao eventualni kupci nekretnina, odnosno suvlasničkog dijela protivne strane). Dakle, ne radi se o postupku u kojem je pasivna strana prouzročila potrebu provođenja postupka te se pretpostavlja i njezina odgovornost za naknadu prouzročenih troškova postupka (troškovi postupka u ovom slučaju mogu se namiriti i od polučene kupovnine u smislu odredbe čl. 106. st. 1. t. 1. OZ/96.“⁵²

⁴⁹ Npr. ŽS u Zadru, 23 Gž Ovr-99/17-2 od 1. veljače 2019., ŽS u Varaždinu, 12 Gž Ovr-1473/18-2 od 19. prosinca 2018., ŽS u Splitu Gž Ovr-1400/2017-2 od 13. rujna 2018., ŽS u Rijeci, Gž-809/2015 od 28. lipnja 2016., i dr.

⁵⁰ ŽS u Zadru, 23 Gž Ovr-99/17-2 od 1. veljače 2019.

⁵¹ Vrlo slično i u odluci ŽS u Splitu, 14 Gž Ovr-1248/2018-2 od 25. siječnja 2019.: „Prvostupanjski sud je zato pravilno primijenio materijalno pravo kada je odbio zahtjev ovrhovoditelja za naknadom troška postupka za zastupanje po punomoćniku odvjetniku, jer se doista ne radi o trošku koji bi bio prouzročen neosnovanim prijedlozima ni drugom krivnjom protustranke, već se radi o troškovima koje snosi predlagatelj (ovrhovoditelj) sam. Glede troškova na ime predujma za provedbu očekiva na licu mjesta, a koji su stranke uplatile svaka za po ½ dijela, pravilno je prvostupanjski sud zaključio da se u konkretnom slučaju radi o trošku koji je ovrhovoditelj dužan osobno snositi, sukladno odredbi članka 275. st. 1. OZ, slijedom čega je ocijenio neosnovanim navedeni popisani trošak. Konačno, to po prirodi nisu posebni troškovi, nego redoviti troškovi koje stranke u ovakvim postupcima snose razmjerno, ovdje razmjerno suvlasničkim udjelima. Zaključno, sud prvog stupnja pravilno je primijenio materijalno pravo kada je odbio zahtjev ovrhovoditelja za naknadom troškova na ime vođenja postupka za legalizaciju predmetne nekretnine i po osnovi izrade energetskog certifikata za predmetnu nekretninu, obzirom da navedeni izdaci ne predstavljaju troškove nužne za provedbu ovrhe.“

⁵² ŽS u Varaždinu, Gž-1981/05-2 od 14. prosinca 2005., cit. prema: Mihelčić, G., u suradnji s Kontrec, D., op. cit., str. 821. V. odluku u kojoj je (pozivom i na § 20. st. 1. i 3. ZSIP) navedeno: „U konkretnom slučaju, postupak se provodi u interesu obiju stranaka te među strankama nema sporazuma ni zakona koji bi određivali naknadu troškova na drugačiji način od onoga naprijed navedenog. Jednako tako, neosnovano ovrhovoditelj smatra da bi ovršenica svojim postupanjem prouzročila ovrhovoditelju posebne troškove. Predmetni izvanparnični postupak ovrhe radi civilne diobe nekretnine njenom prodajom predstavlja specifični postupak u kojem su procesne pozicije stranaka izjednačene, jer je zajednički očekivani rezultat tog postupka podjela kupovnine prema suvlasničkim omjerima među strankama. Ne radi se, dakle, o postupku u kojem bi pasivna strana prouzročila potrebu provođenja postupka, a da bi se mogla pretpostavljati njena odgovornost za naknadu troškova postupka uslijed njegove realizirane svrhe.“ ŽS u Splitu, 14 Gž Ovr-1248/2018-2 od 25. siječnja 2019.

3.2.4.5. Naknada troškova kvalificiranog punomoćnika, smatra se, ne pripadaju stranci koja ih je imala, pa je za nju vrlo korisno ako je osigurala troškove pravne zaštite. Već je ranije naglašeno kako pokriće troškova pravne zaštite ne pravi razliku o vrstama (pravni) troškova koji se naknađuju. Ukoliko je straka ugovorila pokriće troškova pravne zaštite svi (pravni) troškovi, pa i troškovi kvalificiranog punomoćnika biti će joj naknađeni iz osigurnine razmjerno do visine vrijednosti udjela u zajedničkoj stvari. Potonje, kao posljedica načela legaliteta troškova pravne zaštite, gdje upravo pravilo da svaka strana snosi svoje troškove razmjerno vrijednosti svojih udjela u zajedničkoj stvari znači i to da svakoj strani njezin osiguratelj pravne zaštite naknađuje njezine (pravne) troškove.

4. ZAKLJUČAK

Pravilo o naknadi troškova u postupku diobe iz čl. 275. OZ predstavlja posebno pravilo o trošku. Vrijedi za sve načine diobe i nema nikakvih posebnosti koje bi bile u vezi s vrstom diobe (npr. dijeli li se nekretnina geometrijskom diobom ili civilnim razvrgnućem). One (posebnosti) postoje u odnosu na opće pravilo o trošku iz čl. 14. OZ, a onda osobito na pravila ZPP-a koja uređuju troškove.

Najvažnija je razlika između posebnog pravila i općeg pravila iz čl. 14. OZ u opsegu naknade troškova. Prema posebnom pravilu troškovi diobe naknađuju se razmjerno udjelu suvlasnika u nekretnini za koju se razvrgava suvlasništvo, pa ako ih je ovrhovoditelj predumio ovlašten je tražiti da mu se naknade u onom opsegu koji je razmjeran njegovu udjelu. Odnosno moguće mu je tražiti da mu se naknadi samo razmjerni dio troškova. Ovrhovoditelju koji ima ugovoreno pokriće iz osiguranja pravne zaštite iznos predujma snosi osiguratelj koji temeljem prava subrogacije, umjesto ovrhovoditelja, ima pravo na naknadu troškova od ostalih sudionika u postupku jednako i u istoj visini kao i sam ovrhovoditelj.

Kada je riječ o troškovima koji su neosnovano prouzročeni s namjerom, njih ovrhovoditelj treba naknaditi ovršeniku, kako po općem pravilu, tako prema posebnom pravilu. Osigurateljno pokriće (pita li se opće obveznopravno pravilo) isključuje mogućnost naknade troškova prouzročениh namjerom. Rezerva u potonjem slučaju postoji u blažim oblicima (nepažnje) i ovdje ovrhovoditelj ima određenu „šansu“ za naknadu troškova, ali samo smatra li se da ovo dopušta načelo legaliteta.

Potrebni troškovi diobe tj. oni koje je sud u konkretnom slučaju ocijenio takvima naknađuju se razmjerno. Kategorija troškova koji, iako, nisu ocijenjeni potrebnima mogu doprinijeti ostvarenju tražbine ostaje u sferi mogućeg osiguranja (pravni) troškova, ali, ponovo, samo u mjeri u kojoj bi to dopustila načela shodnosti i

legaliteta koja oblikuju ovu vrstu osiguranja, a ona, u biti, nije značajna ima li se u vidu da pravila OZ-a oblikuju i osigurateljsku zaštitu.

Sintetizira li se, moguće je reći sljedeće. Prema općem pravilu predviđene su tri kategorije troškova: a) troškovi potrebni za vođenje ovrhe (koji se naknađuju ovrhovoditelju u punom opsegu); b) troškovi koji su, doduše, doprinijeli ovrsi, ali nisu u kategoriji potrebnih (oni padaju na teret ovrhovoditelja) te c) neosnovano prouzročene troškove (koje je ovrhovoditelj dužan naknaditi ovršeniku). Tumačenjem posebnog pravila o troškovima kod ovrhe diobom i njegovim dovodenjem u vezu s općim pravilom konstruiraju se sljedeće kategorije troškova: a) troškovi potrebni za vođenje ovrhe (koji se naknađuju ovrhovoditelju/suvlasniku razmjernom njegovu suvlasničkom udjelu) b) troškov koji su, doduše, doprinijeli ovrsi, ali nisu u kategoriji potrebnih (oni padaju na teret ovrhovoditelja/suvlasnika) i c) posebni troškovi (koje je ovrhovoditelj dužan naknaditi ovršeniku/suvlasniku) čije podkategorije čine ca) troškovi neosnovano prouzročeni s namjerom (koje je ovrhovoditelj/suvlasnik dužan naknaditi ovršeniku/suvlasniku) odnosno cb) troškovi koji, iako, neosnovano prouzročeni nisu od strane ovrhovoditelja prouzročeni s takvim stupnjem krivnje gdje opća pravila ZOO-a o osigurateljskom pokriću daju ovrhovoditelju određene „izglede“ uz sve naprijed apostrofirane ograde i cc) različiti drugi posebni troškovi (izvan naprijed navedenih kategorija, v. kod Dika i Marić Ivanović, *supra* pod. 3.2.4.3) koji se naknađuju onoj stranci koja ih je imala.

Najznačajnija korist koja postoji na strani ovrhovoditelja s naslova ugovornog prava osiguranja jest ona o mogućnosti naknađivanja troškova kvalificiranog punomoćnika, koji, ukoliko nije ugovoreno osigurateljsko pokriće pravne zaštite, prema stajalištu sudske prakse padaju na teret ovrhovoditelja (tzv. kategorija troškova koja nije potrebna, ali su svakako pridonijeli ovrsi). Nije na odmet dodati da uzori iz njemačkog prava predviđaju širu lepezu moguće naknadivih troškova kada se pravna zaštita pruža u povodu postupaka koji se tiču nekretnina i omogućuje da se osiguraju troškovi koji se kod diobe u našoj praksi, u pravilu, isključuju.

LITERATURA

1. Böhme, W., *Allgemeine Bedingungen für die Rechtsschutzversicherung (ARB)*, Kommenar 12. Aufl., Verlag Versicherungswirtschaft, Karlsruhe, 2007.
2. Buschbell, H., Hering, M., *Handbuch Rechtsschutzversicherung, Anwaltpraxis DeutscherAnwaltverlag*, 3. Aufl., Bonn, 2007.
3. Ćurković, M., *Ugovor o osiguranju - Komentar odredba Zakona o obveznim odnosima*, Inženjerski biro, Zagreb, 2017.

4. Dika, M., *Građansko ovršno pravo, I. knjiga, Opće građansko ovršno pravo*, Narodne novine, Zagreb, 2007.
5. Gavella, N., Josipović, T., Gliha, I., Belaj, V., Stipković, Z., *Stvarno pravo, Svezak I.*, Narodne novine, Zagreb, 2007.
6. Harbauer, W., *Rechtsschutzversicherung, Kommentar zu den Allgemeinen Bedingungen für die Rechtsschutzversicherung (ARB 75 und ARB 94/2000)*, 7. völlig neu bearbeitete Aufl., Verlag C. H. Beck, München, 2004.
7. Jug, J., *Razvrgnuće suvlasništva na nekretninama*, Aktualnosti hrvatskog zakonodavstva i pravne prakse, Godišnjak 16, Organizator, Zagreb, 2009., str. 123.-165.
8. Kontrec, D., Perkušić, A., *Zemljišnoknjižno pravo*, Pravosudna akademija, 2016., <http://pak.hr/cke/obrazovni%20materijali/Zemlji%C5%A1noknji%C5%BEno%20pravo.pdf>
9. Maganić, A., *Razvrgnuće suvlasničke zajednice*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 29, br. 1, 2008., str. 413.-454.
10. Maganić, A., *Parcelacija i razvrgnuće suvlasništva poljoprivrednog zemljišta*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 31, br. 1, 2010., str. 175.-201.
11. Marić Ivanović, R., *Ovrha diobom stvari*, <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/CLN20V01D2011B352>
12. Matijević, I., Čulinović, F., *Komentar Zakona o izvršenju i obezbeđenju, Prva knjiga, Zakon o izvršenju i obezbeđenju (s kratkim objašnjenjima)*, Svetlost, Beograd, 1937.
13. Mihelčić, G., u suradnji s Kontrec, D., *Komentar Ovršnog zakona*, Organizator, Zagreb, 2015.
14. Pavlović, M., *Razvrgnuće suvlasničke zajednice sporazumom ili sudskom odlukom*, <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/CLN20V01D2019B1326>
15. Pavlović, M., *Razvrgnuće suvlasništva uspostavom etažnog vlasništva*, <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/razvrgnuce-suvlasnistva-uspostavom-etaznog-vlasnistva-1>
16. Plote, H., *Anwalt und Rechtsschutzversicherung*, C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München, 2000.
17. Sessa, Đ., *Razvrgnuće suvlasničke zajednice*, u: Crnić, J., Jelčić, O., Končić, A. M., Kontrec, D., Mihelčić, G., Nakić, J., Pahić, D., Sessa, Đ., *Vlasničkopravni odnosi i zemljišne knjige*, Novi informator, Zagreb, 2007.
18. Triva, S., Belajec, V., Dika, M., *Sudsko izvršno pravo, Opći dio*, Drugo dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Informator, Zagreb, 1984.
19. Ovršni zakon, NN, br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17 i 131/20
20. Ovršni zakon iz 1996. godine, NN, br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05, 121/05 i 67/08

21. Uredba o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbeđenju od 4. lipnja 1937., SN br. 131-XXXIX od 14. srpnja 1937.
22. Zakon o izvršenju i obezbeđenju od 9. lipnja 1930. (Izvršni postupnik), SN br. 165 - LXII od 23. lipnja 1930.
23. Zakon o načinu primjene pravnih propisa donesenih prije 6. travnja 1941., NN, br. 73/91
24. Zakon o obveznim odnosima, NN, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18.
25. Zakon o parničnom postupku, NN, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11 - pročišćeni tekst, 25/13, 89/14 i 70/19.
26. Zakon o sudskom izvanparničnom postupku, Sl. N. od 1. kolovoza 1934., br. 175-XLV
27. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, NN, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14, 81/15
28. Pravilnik o načinu i postupku provedbe prodaje nekretnina i pokretnina u ovršnom postupku, NN, br. 156/14, 1/19 i 28/21.
29. VS, Revt-196/09-2 od 16. srpnja 2013.
30. ŽS u Varaždinu, 35 Gž Ovr-213/2020-3 od 14. travnja 2020.
31. ŽS u Osijeku, Gž Ovr-684/2019-2 od 4. srpnja 2019.
32. ŽS u Zadru, 23 Gž Ovr-99/17-2 od 1. veljače 2019.
33. ŽS u Splitu, 14 Gž Ovr-1248/2018-2 od 25. siječnja 2019.
34. ŽS u Varaždinu, 12 Gž Ovr-1473/18-2 od 19. prosinca 2018.
35. ŽS u Splitu, Gž Ovr-1400/2017-2 od 13. rujna 2018.
36. ŽS u Splitu, Gž-824/2016 od 25. srpnja 2017.
37. ŽS u Rijeci, Gž-809/2015 od 28. lipnja 2016.
38. ŽS u Varaždinu, Gž-1159/07-2 od 12. prosinca 2007.
39. ŽS u Varaždinu, Gž-1981/05-2 od 14. prosinca 2005.
40. Allgemeine Bedingungen für die Rechtsschutzversicherung (ARB), 1975, 1994, 2000., -Musterbedingungen des Gesamtverband der Deutschen Versicherungswirtschaft (GDV) [Opći uvjeti za osiguranje pravne zaštite iz 1975., 1994., i 2000., - ogledni uvjeti Njemačkog udruženja osiguratelja]
41. Opći uvjeti za osiguranje troškova pravne zaštite, Ergo osiguranje d.d., u primjeni od 25. svibnja 2018.

IS IT POSSIBLE TO INSURE ENFORCEMENT EXPENSES WHEN ENFORCEMENT IS CONDUCTED THROUGH PARTITION BY SALE OF REAL PROPERTY?

When enforcement is carried out through partition by sale, the rules of property law and the law of enforcement are parallelly applied in the process. However, there is a certain normative disagreement noticeable within such parallelism, and the paper attempts to bring attention to this issue. To begin with, the paper gives an analysis of how the mechanisms of co-ownership dissolution are regulated by property law, supplementing it with an analysis of rules governing the enforcement conducted through partition. The paper then discusses enforcement expenses and highlights the necessity to make adjustments to the rules regulating the enforcement over real property in a partition by sale action, where the relationship between co-owners is not a traditional creditor-debtor relationship. With the aim of improving the position of co-owners and other parties of partition by sale, the author, following examples of solutions found in comparative law, offers the possibility of insuring enforcement expenses incurred in the process of a partition action. Furthermore, the paper proposes certain solutions *de lege ferenda* in real property partition, bearing in mind the instruments of insurance law.

Key words: *partition by sale, real property, legal expenses, enforcement, legal expenses insurance*